

3rd International Creation Congress in the Light of Sciences
24th-26th October 2019, Iğdır, TURKEY

**AN EVALUATION ON THE CONCEPT OF CREATION IN
ANCIENT WESTERN WORLD
ESKİÇAĞ BATI DÜNYASINDA YARATILIŞ KAVRAMI ÜZERİNE BİR
DEĞERLENDİRME**

Prof. Dr. Hatice P. ERDEMİR¹, Assoc. Prof. Dr. Halil ERDEMİR²

¹Celal Bayar University, Faculty of Science and Arts, Manisa, Turkey

²Celal Bayar University, Applied Sciences Vocational School, Manisa, Turkey

E-mail: ¹haticeerdemir@yahoo.com.tr

²uygula@yahoo.com

ABSTRACT

Man is curious by nature and wants to explain his existence in the world. Some of the written texts obtained from Mesopotamia, Egypt, Anatolia and Iran which are the first places where today's historical research and written documents can be determined within the framework of historical science, show that the people of that era have some ideas about the concept of creation. The Greek and Roman world, whose foundations are connected to this known old world in terms of culture and civilisation in the historical course, dominates the understanding that they transfer some religious and earthly knowledge and thoughts to Greek and Roman societies either directly or indirectly, intact or distorted. Within this framework, it is understood that the divine concepts and thoughts were shaped, discussed and written in human thought world either by changing or developing in the same age or from time to time in the Ancient World which started with Greek age and continued with Rome.

Creation should basically explain the relationship between the creator and the created; it is expected to answer a series of questions or provide clues such as who created, whom created, which elements created, for what reason, how and under what conditions created. Since the mythology in ancient societies is the theology of that era, it is possible to obtain information about the creation of the texts that have survived to the present day with Greek mythology and mythological expressions. In this sense, the first known written text of Greek society is Theogonia of Hesiod. This text also describes the creation of the universe, the gods, the people, man and woman, the beings, and their relationship to each other. This text, which consists of stories that Hesiodos treats as a whole, has been handled or evaluated by Greek philosophers and writers in various kinds of narratives. The Romans, on the other hand, accepted and continued the understanding of the ancient Eastern cultures and the Greeks on this subject without adding much to the existing ones. Although there are changes in the names and terms in the subjects related to the creation of geographic space and historical course from the Mesopotamia to the Greek and Roman societies in the ancient world, it is possible to see similar motifs. The issue of creation was directly influential in the emergence of Greek philosophy as well as in trying to understand the origin of everything on earth. The first Greek philosophers, Miletus naturalistic philosophers especially, thought about the source of existence and creation and put forward various opinions.

The purpose of this paper is to reveal the similarities and differences of divine religious (religions sent by God), which began with the existence of humanity, to the pagan period and especially to the concept of the ancient West.

Keywords: Creation, Cosmogony, Mythology, Greek, Rome.

ÖZET

İnsan, varoluşundan gelen tabiatı gereği meraklıdır ve dünya üzerindeki varlığını açıklamak ister. Günümüzün tarih araştırmaları ile tarih biliminin esasları çerçevesinde yazılı belgelerin tespit edilebildiği ilk yerler olan sırasıyla Mezopotamya, Mısır, Anadolu ve İran'da ele geçen bazı yazılı metinler, devrin insanların yaratılış kavramı hakkında birtakım fikirlere sahip olduklarını göstermektedir. Tarihi seyir içerisinde kültür ve medeniyet bakımından temelleri bu bilinen eski dünyaya bağlanan Hellen ve Roma dünyasının da, doğrudan ya da dolaylı, bozulmadan ya da tahrif olarak bazı dinî ve dünyevî bilgi ve düşünceleri Hellen ve Roma toplumlarına aktardıkları anlayışı hâkimdir. Bu çerçevede önce Hellen çağı ile başlayıp, Roma ile varlığını devam ettirmiş olan Eskiçağ Batı dünyasında da ilahî kavramlar ve düşüncelerin aynen veya zaman zaman değişikliğe uğrayarak ya da geliştirilerek insanın düşünce dünyasında şekillendirildiği, tartışıldığı ve yazıldığı da anlaşılmaktadır. Yaratılışın temel anlamda, yaratan ve yarattığı arasındaki ilişkiyi açıklaması gerektiğine göre; kimin yarattığı, neyi (neleri) yarattığı, hangi unsurlardan (neden) yarattığı, ne sebeple yarattığı, nasıl ve hangi şartlarda yarattığı gibi bir dizi soruya cevap vermesi ya da ipuçları sunması beklenmektedir. Eskiçağ toplumlarında mitoloji o devrin ilahiyatı olduğundan Hellen mitolojisi ve mitolojik anlatımlarıyla günümüze kadar ulaşabilmiş olan metinlerden yaratılış ile ilgili olarak bazı bilgiler edinilebilmektedir. Bu anlamda Hellen toplumuna ait bilinen ilk yazılı metin Hesiodos'un *Theogonia*'sıdır. Bu metinde evrenin, tanrıların, insanların, erkeğin ve kadının, varlıkların yaratılması ve bunların birbirleriyle olan ilişkileri açıklanmaktadır. Hesiodos'un bir bütün halinde ele aldığı hikâyelerden oluşan bu metin, farklı türden anlatımlar içerisinde Hellen filozofları ve edebiyatçıları tarafından da çeşitli vesilelerle ele alınmış ya da değerlendirilmiştir. Romalılar ise var olana çok fazla bir şey eklemeyen, daha çok eski Doğu kültürlerinin ve Hellenlerin bu konudaki anlayışlarını kabul etmiş ve sürdürmüşlerdir. Eskiçağ dünyasında Mezopotamya'dan Hellen ve Roma toplumlarına kadar uzanan coğrafi mekân ve tarihî seyir içerisinde yaratılış meselesi ile ilgili konularda isim ve terimlerde değişiklikler olsa da benzer motifler görmek mümkündür. Yaratılış konusu, dünya üzerindeki her şeyin kökeninin anlaşılmasına çalışılması kadar, Hellen felsefenin doğmasında da doğrudan etkili olmuştur. İlk Hellen filozofları olan, Miletoslu tabiat filozofları varlığın ve yaratılışın kaynağı üzerinde düşünmüş ve çeşitli görüşler ortaya atmışlardır.

Bu bildirinin amacı, insanlığın varoluşu ile başlayan ilahî dinlerden (Allah tarafından gönderilmiş dinler) pagan dönemlere ve özellikle Eski Batı anlayışına aktarılan yaratılış kavramını ele almak, varsa benzerlik ve farklılıklarını ortaya koymaktır.

Anahtar Kelimeler: Yaratılış, Kozmogoni, Mitoloji, Felsefe, Hellen, Roma.

1.GİRİŞ

İnsan, tabiatı gereği dünya üzerindeki varlığını açıklamak ister. Bu çerçevede, her medeniyet çevresinde olduğu gibi Eskiçağ Batı dünyasında da nev-i şahsına münhasır bir yaratılış anlayışı vardır. Eskiçağ Batı dünyasındaki yaratılış anlayışının anlaşılabilmesi için, öncelikle “yaratılış” kavramının açıklanması ve sınırlarının çizilmesi önem arz etmektedir. Yaratılışı en basit haliyle, “ilahî bir güç tarafından meydana getirilme, yoktan var edilme” olarak tanımlamak mümkündür. Batı dünyasında yaratılışa dair kavramlardan biri de *kozmogonidir*. Günümüz Türkçesine Fransızca’dan geçmiş olan bu sözcüğün kökeni, Hellence’deki *kosmos* ve *gonos* kelimelerinden gelmektedir. *Kosmos*, evren; *gonos* ise döl-doğmak anlamına gelmektedir. Türkçe’ye “evrenin doğumu” olarak da çevrilebilen bu kavram, kozmolojiden farklı olarak daha belirgin bir alanı incelemektedir. Kozmogoni, evrenin doğuşu, nasıl ortaya çıktığı ve evrenin kökenlerini konu almıştır.

Tarihin ilk zamanlarından itibaren, hemen hemen tüm medeniyetlerin üreticisi olan insan toplulukları, nasıl ve ne için meydana geldiklerini merak etmişlerdir. Zamanımızın ilahî din kitaplarında (muharref ya da orijinal) “yaratılış” kavramı ile ilgili açıklamalar, bu kavramın insanlığın varoluşundan itibaren insanlara gönderilen ve aynı kaynaktan gelen tüm ilahî dinlerde var olduğu düşüncesini uyandırmaktadır. Binlerce yıl boyunca aynı ilahî kökten gelmiş olan ve kitaplar halinde nesilden nesile bozulmadan aktarılmış olan bu ilahî metinler, asılları bozulmadığı ve sadakatle korunduğu sürece insanların hayatına rehber olabilmıştır. Tabii afetlerden ve felaketlerden sonra da insanın temel dürtülerinden olan “merak” ve “bilme arzusu” bitmemiş ve ilahî metinlerin birçok kısmında olduğu gibi, yaratılış ile ilgili konularda da esasen çoğu zaman kendi yaşantılarının ürünü olan yaratılış hikâyelerini oluşturmuşlardır. Bu bilme isteği, eski dinlerin temelini oluşturduğu gibi yaratılış hikâyelerinin de merkezinde yatan dürtüdür. Birbirlerinden uzakta yaşamış olsalar dahi nerede ise tüm toplumların benzer yahut farklı yaratılış hikâyelerine sahip olmaları, bu yaratılış hikâyelerinin temelinde insanlığın ortak bir dürtüsünün olduğunu destekler niteliktedir.

Kozmogonik yaratılış hikâyelerinin kaynağı, daima yaratılmamış/varolan, insanüstü varlıklara ve olgulara dayanır. Bu olgular bazen tanrılar, bazen de kozmik/ilahî

kendilerince yorumlayarak sürdürmeyi tercih etmiş gibi görünmektedir. Sadece dünyanın ve insanın yaratılması hususunda bile ilahî dinlerle pagan dinler ve Batı dinlerindeki benzerlikler bile toplumdan topluma, mekândan mekâna ve zamandan zamana aktarılagelen bu benzerlikleri ortaya koyması ve bu hususa dikkat çekebilmesi açısından oldukça önemlidir.

Sonuç olarak Hellenlerdeki “yaratılış kavramı”, Hellen ve Roma hayat anlayışının çok önemli ve vazgeçilmez bir parçası olmuştur. Eski dünyadaki yaratılış kavramının anlaşılabilmesini sağlayan Hellen mitolojisi ve felsefesi Roma dünyasına hemen hemen aynı şekilde aktarılmıştır.

KAYNAKLAR

Antik Kaynaklar

- Aristophanes, **Kuşlar**, Çev. A.Erhat - S. Eyüboğlu, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1966.
- Aristoteles, **Metafizik**, Çev. A. Arslan, Divan Kitap, İstanbul, 2017.
- Aristoteles, **Ruh Üzerine**, Çev. Aygün, A. – Sev, Y. A., Pinhan Yayıncılık, İstanbul, 2018.
- Euripides, **Medeia**, Çev. Tanpınar, H. A., Maarif Matbaası, Ankara, 1943.
- Herakleitos, **Fragmanlar**, Çev. C. Çakmak, Kabalcı Yayınevi, İstanbul, 2009.
- Hesiodos, **Theogonia – İşler ve Günler**, Çev. S. Eyüboğlu – A. Erhat, İş Bankası ve Kültür Yayınları, İstanbul, 2017.
- Homeros, **İlyada**, Çev. A.Erhat – A. Kadir, Can Yayınları, İstanbul, 2008.
- Ovidius, **Dönüşümler**, Çev. İ. Z. Eyüboğlu, Payel Yayınları, İstanbul, 1994.
- Platon, **Devlet**, Çev. S. Eyüboğlu – M. A. Cingöz, İş Bankası ve Kültür Yayınları, İstanbul, 2017.
- Platon, **Parmenides**, Çev. S. Babür, Ara Yayıncılık, İstanbul, 1994.
- Platon, **Timaios**, Çev. F. Akdemir, Say Yayınları, İstanbul, 2015.

3rd International Creation Congress in the Light of Sciences
24th-26th October 2019, Iğdır, TURKEY

Sermon, R., “From Easter to Ostara”, **Time and Mind: The Journal of Archaeology, Consciousness and Culture**, Volume: 1, 331-344, 2008.

Yardımcı, Alper Bilgehan (2016). Milet Okulu Doğa Filozofları Bağlamında Tanrının İmkânı, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(43), 1329-1333.

Yıldız, N., Protagoras’ın Görelelik Anlayışı (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum, 2008.